Збірник програм курсів за вибором і факультативів зі світової літератури. 8–11 класи. Книга 1. Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах комісією зі світової літератури Науково-методичної ради з питань освіти МОНУ (лист від 29.06.2010 р. №1.4/18-г-360) / За загальною ред.: Таранік-Ткачук К.В., Дворницької І.П. – Тернопіль: Мандрівець, 2011. – С. 101-125

# Англійська література

**8-11 класи**
**Курс за вибором**

Автори-укладачі:

Юрчак Валентина Анатоліївна,
методист лабораторії гуманітарних
дисциплін ЧОІПОПП

учитель зарубіжної літератури
Тальнівського економіко-математичного ліцею
***Юлдашева Людмила Петрівна***

## Пояснювальна записка

Програма факультативного курсу з англійської літератури для 9-12 класів розрахована для класів з поглибленим вивченням гуманітарних предметів.

Головною метою курсу є залучення учнів до найвищих досягнень англійської літератури і культури, загальнолюдських і національних духовних цінностей, виховання естетичного смаку, високої читацької і загальної культури.

У зв'язку з цим основними завданнями програми є читання і вивчення творів англійської літератури, засвоєння художніх цінностей і підготовка школярів до самостійних зустрічей з літературними творами в школі та за її межами.

Вивчення факультативного курсу «Англійська література» у старших класах передбачає систематичний підхід. Такий підхід закладено й у програму з української та зарубіжної літератури для загальноосвітніх навчальних закладів, у яких вивчення матеріалу на історико-літературній основі також починається з 9 класу. Узгодженість програм дозволить учителеві-практику краще викладати матеріал і запобігати небажаному дублюванню понять із теорії літератури.

Програма націлена на формування у старшокласників потреби в широкому узагальненні, у цілісному сприйнятті життя й історичної долі народу і людства, в осмисленні ролі мистецтва, творчого шляху письменників, їх вкладу в англійську і світову культуру. Учні отримують широкі можливості встановлювати зв'язки конкретно-історичного і загальнолюдського аспектів, що посилює морально-етичний вплив на школярів.

Головним об'єктом вивчення на факультативних заняттях з англійської літератури є тексти літературних творів, що не применшує важливості

засвоєння школярами певного обсягу відомостей про життя письменників, добу написання творів, художні системи, до яких вони належать. Однак учителю особливу увагу слід звернути на роботу безпосередньо з художнім текстом. Важливе не стільки механічне запам'ятовування сюжетних ліній і різноманітних фактів із літературних творів, скільки їхній аналіз та інтерпретація, уміння учня бачити художні деталі, розуміти творчий задум письменника та оцінювати особливості його реалізації, насолоджуватись самим процесом читання. Саме така робота допоможе школярам сприйняти літературу як мистецтво слова.

Потрібно формувати школяра не як пасивного споживача певного обсягу даної інформації,, а як особистість, здатну самостійно її здобувати, поновлювати, коригувати та інтерпретувати протягом усього свого життя.

Монографічні теми досить повно показують картину життя і творчості письменника. При проходженні даних тем необхідне текстуальне вивчення художніх творів.

Оглядові теми знайомлять з особливостями тої чи іншої епохи та літературних напрямів.

Підбір авторів і творів, зміст анотацій дозволяє учителю акцентувати увагу на моральних і естетичних цінностях твору.

Навчальний матеріал програми розподілено за такими рубриками:

- «Кількість годин (рекомендованих для вивчення розділу / теми)»;
- «Зміст навчального матеріалу»

У кінці програми для кожного класу подані вимоги до рівня навчальних досягнень школярів.

## 8 клас
## 34 години

| Дата | № з/п | Кількість годин | **Зміст навчального матеріалу** | Державні вимоги до рівня підготовки учнів |
|---|---|---|---|---|
| | 1 | 1 | Загальне поняття про світовий літературний процес та місце в ньому англійської літератури<br><br>Теорія літератури: світовий літературний процес | Учень: *характеризує* епоху, *знає* та виділяє характерні риси творчості окремих письменників; |
| | 2 | 2 | **Англо-саксонська література 5-9 ст**. «Беавульф» як найвизначніший твір англосаксонської поезії ( приблизно 8 ст.), зразок середньовічного героїчного епосу. Язичницько-міфологічна основа та християнські мотиви твору. Беавульф | сюжет та особливості композиції твору; основні теми твору; *вміє* визначати ідейно-художню |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | 3 | 2 | як втілення морального ідеалу героїчної особистості раннього Середньовіччя.<br><br>Теорія літератури: сага, героїчний епос<br><br>**Англійське Відродження**<br>**Особливості англійського Відродження.**<br>**Джері Чосер** - передвісник англійського Відродження, «батько англійської мови і основоположник реалізму» Новаторство Чосера. Сатиричні традиції в англійській літературі. *«Кентервільські оповіді»* як основний витвір Чосера.<br><br>Теорія літератури: Психологічний роман у віршах, віршована новела.<br><br>**Література 17-18 ст.** | роль елементів твору;<br>*характеризує* героїв творів;<br>*визначає* авторське сталення до героїв творів;<br>*аргументує* власні думки;<br>*складає* план власного усного і письмового виступу;<br>*складає* відгуки про літературний твір, пише власні твори. |
| | 4 | 3 | **Джон Мільтон** - поет, мислитель і політичний діяч.<br>Поема «Загублений рай» як епос пуританської революції, заклик на боротьбу проти реакції.<br>Використання біблійних мотивів для розкриття революційного змісту.<br>Поема **«Повернений рай».** Образ Христа як втілення ідеалу, що віддав себе на служіння народу.<br><br>**Епоха Просвітництва** | Учень:<br>*характеризує* епоху, *знає* та виділяє характерні риси творчості окремих письменників; сюжет та особливості композиції твору; основні теми твору; *вміє* визначати ідейно-художню роль елементів твору; *характеризує* героїв творів; *визначає* авторське сталення до героїв творів; |
| | 5 | 12<br><br>1 | Антифеодальний характер літератури Просвітництва.<br>Філософсько-політичний роман та морально-політична драма. | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | | *Теорія літератури:* Філософсько-політичний роман та морально-політична драма. | *аргументує* власні думки; *складає* план власного усного і письмового виступу; *складає* відгуки про літературний твір. |
| | 6 | 3 | **Самуел Річардсон** (1689-1761) Роман **«Кларіса, чи Історія молодої** леді» - перший трагедійний англійський роман. Конфлікт твору. Зіткнення чесної і гордої натури Клариси Гарлоу зі злом навколишнього світу. Пуританські мотиви твору. | Учень: *знає* та виділяє характерні риси творчості окремих письменників; сюжет та особливості композиції твору; основні теми твору; *вміє* визначати ідейно-художню роль елементів твору; *характеризує* героїв творів; *визначає* авторське сталення до героїв творів; *аргументує* власні думки; *складає* план власного усного і письмового виступу; *складає* відгуки про лі Учень: *знає* та виділяє характерні риси творчості окремих письменників; сюжет та особливості композиції твору; |
| | 7 | 3 | **Генрі Філдінг** (1707-1754) - романіст, драматург, \| творець англійської політичної комедії. \| Комічна епопея в прозі **«Історія** Тома Джонса, знайди»(1749). Контрастність характерів у творі. Осуд влади і становлення нерівності в країні, *Теорія літератури:* контраст, гротеск, комічна епопея в прозі. | |
| | 8 | 3 | **Тобайас Джордж Смолетт** (1721-1771) Розвиток просвітницького реалізму у творчості Смолетта. Роман **«Пригоди Перегріна Пікля»(** 1751) - «концентрація сили і своєрідності просвітницького реалізму письменника *Теорія літератури:* роман-життєопис. | |
| | | 3 | **Річард Шерідан** (1751-1816) - англійський драматург-новатор. Висміювання моральної деградації, егоїзму і лицемірства представників | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | 9 | 2 | вищих -станів у драмі **«Школа злослів'я». Система образів**<br><br>**Література сентименталізму**<br><br>Творчість **Лоренса Стерна** (1713-1768)-вінець і завершення англійського сентименталізму.<br>Роман **«Сентиментальна подорож по Англії та Італії»** (1768). Роль пастора Йорика у творі.<br>Шекспірівські мотиви. | основні теми твору;<br>*вміє* визначати ідейно-художню роль елементів твору;<br>*характеризує* героїв творів;<br>*визначає* авторське сталення до героїв творів;<br>*аргументує* власні думки;<br>*складає* план власного усного і письмового виступу; |
| | 10 | 7<br><br>2 | **Англійський романтизм**<br><br>**Персі Біллі** Шеллі(1792-1822) – революційний поет-мислитель, автор ліричних і публіцистичних творів. Бунтарський пафос трагедії **«Ченчі»**<br>Образи римського графа Ченчі і його доньки<br>Біатрічче. Розвінчання католицького духовенства. Шекспірівські мотиви. | *складає* відгуки про літературний твір.<br>Учень:<br>*знає* та виділяє характерні риси творчості окремих письменників;<br>сюжет та особливості композиції твору;основні теми твору; |
| | 11 | 5 | **Вальтер** Скотт( 1771 - 1831) - творець історичного роману в світовій літературі. Роман **«Роб** Рой». Історична основа твору. Дух гірської шотландської вольниці. Роб Рой -«шотландський Робін Гуд».Система образів твору.<br><br>*Теорія літератури:* історичний роман. | *вміє* визначати ідейно-художню роль елементів твору;<br>*характеризує* героїв творів;<br>*визначає* авторське сталення до героїв творів;<br>*аргументує* власні думки; |
| | 12 | 3 | **Джейн** Остен (1775 - 1817) - основоположниця «жіночого роману» в англійській літературі. Творчість письменниці як еталон людського мистецтва, що протиставляється | *складає* план власного усного і письмового виступу; |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | 13 | 1 | масовій літературі насильства. Увага до життя сучасної для письменниці жінки. Роман **«Гордість і марнославство»**<br><br>**Підсумкове заняття.**<br>Підсумок. Узагальнення та систематизація вивченого протягом року матеріалу.<br>**Вибір теми для творчої роботи ( учні працюють на протязі 10 -11 класів).** | *складає* відгуки про літературні твори, *готує* реферат на запропоновану тему за декількома джерелами. |

9 клас
34 години

| Дата | № з/п | Кількість годин | **Зміст навчального матеріалу** | Державні вимоги до рівня підготовки учнів |
|---|---|---|---|---|
| | 1 | 1 | **Вступ.** Національна самобутність та художня досконалість англійської літератури реалізму. | Учень:<br><br>*знає* особливості літературних напрямів;<br><br>*виділяє* характерні риси творчості окремих письменників;<br><br>*сюжет* і особливості композиції твору;<br><br>*визначає* жанрові особливості творів, що вивчаються;<br><br>*вміє* аналізувати твір з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; |
| | 2 | 5 | **Уільям Мейкпіс Теккерей** (1811-1863)- великий англійський романіст.<br>Роман **«Ярмарка суєти»** (1848). Зображення сучасної письменнику Англії як великої ярмарки. Розуміння «снобізму» Теккереєм. Протиставлення ребекки Шарп і Емілії Седлі. Двоплановість композиції роману. Значення підзаголовку твору «Роман без героя» | |
| | 3 | 5 | **Чарльз Діккенс.**<br>Роман «Домбі **і** син».Тема виховання і становлення особистості. Цікавість до внутрішнього світу героя. Ліризм оповіді. Система образів твору. | |
| | 4 | 5 | **Сестри Бронте** | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | 5<br><br>6<br><br>7 | 3<br><br>5 | **Шарлотта Бронте**(1816-1855) **Емілія Бронте** (1818-1848) **Анна Бронте** (1820-1849)<br>Протест проти соціальної несправедливості і нерівноправного становища жінки в буржуазному суспільстві у творчості сестер Бронте.<br>**Шарлотта Бронте.** Роман **«Джейн** Ейр»(1847).<br>Відстоювання людського достоїнства і права на самостійне трудове життя у романі.Змалювання сильного самовідданого кохання. самовідданого кохання.<br>Автобіографічне начало твору.<br><br>**Емілія Бронте. «Грозовий перевал»**(1847).<br>Синтез реалістичного і романтичного методів у творі. Розірваність композиції твору. Трагізм кохання Хітклiфа і Кетрін.<br><br>**Уілкі Колінз.**(1824-1889) - майстер детективного жанру. Захопленість сюжету та майстерність інтриги у романі **«Місячний камінь»**<br><br>Теорія літератури: детективний роман<br><br>**Література кінця 19 ст.**<br><br>**Томас Гарді** (1840-1928) - «скорботний і мужній художник» (Луначарський)<br>**«Тесс із роду Дербервілів»** (1891). Новаторство роману.Соціальнімотиви | *визначає* роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мови;<br><br>*виявляє* роль героя у розкритті ідейного змісту твору;<br><br>*визначає* авторську позицію;<br><br>*аргументує* свої думки;<br><br>*готує* виступи на літературні теми;<br><br>*складає* план до свого письмого чи усного виступу;<br><br>*готує* реферат на літературну тему за декількома джерелами.<br><br>Учень:<br>*знає* особливості літературних напрямів;<br>*виділяє* характерні риси творчості |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | 8<br>9<br>10<br>11 | 3<br>3<br>2<br>1 | твору. Мотив неминучості трагедії виходців із народу в існуючих соціальних обставинах. Образ Тесс - талановитої представниці народу.<br><br>**Англійський неоромантизм**<br>**Джозеф Конрад** (1857-1927) - автор психологічних пригодницьких романів, письменник-мариніст, майстер тонкого живописного імпресіоністичного стилю. Проблема совісті в романі «Лорд Джим»<br><br>**Артур Конан-Дойль**(1859-1930) - автор фантастичних, історичних і детективних творів. Неоромантичні мотиви в романі **«Загублений світ».** Новаторство роману.<br><br>*Теорія літератури:* імпресіонізм, неоромантизм.<br><br>Естетизм **Оскара Уайльда.**(1854-1900)<br>Збірка «Щасливий принц і інші казки» (1888).<br>Поетизація діяльного добра у казці **«Щасливий принц»**<br>Філософська проблема кохання та її обезцінення в сучасному світі у казці **«Соловей і троянда»**<br>(Інші твори за вибором учителя та учнів)<br>*Теорія літератури:* літературна казка<br><br>Підсумкове заняття<br>Підсумок. Узагальнення та систематизація вивченого протягом року матеріалу.<br>Круглий стіл. | окремих письменників; *сюжет* і особливості композиції твору; *визначає* жанрові особливості творів, що вивчаються; *вміє* аналізувати твір з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; *визначає* роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мови; *виявляє* роль героя у розкритті ідейного змісту твору;<br><br>*визначає* авторську позицію; *аргументує* свої думки; *готує* виступи на літературні теми; *складає* план до свого письмого чи усного виступу; *готує* реферат на літературну тему за декількома джерелами.<br><br>Учень: виступає з творчим доробком; *складає* відгуки про літературні твори, *готує* реферат на запропоновану тему |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | | | за декількома джерелами. |

10 клас
34 години

| Дата | № з/п | Кількість годин | **Зміст навчального матеріалу** | Державні вимоги до рівня підготовки учнів |
|---|---|---|---|---|
| | | 1<br><br><br><br>18<br><br>4<br><br><br><br><br><br><br><br><br><br><br><br><br>5 | Вступ. Основні тенденції розвитку англійської літератури кінця 19-початку 20 століття<br><br>**Література кінця 19 ст.**<br><br>**Герберт Уельс** (1966-1946) - майстер соціально-філософської фантастики. Соціально-фантастичні романи «Машина часу» (1895) та «Людина-невидимка»(1897) - на вибір учителя. Захоплюючий сюжет романів. Проблема недосконалості світобудови, соціальні протиріччя у романі «Машина часу». Трагічна історія ученого Гріффіна у романі «Людина-невидимка»<br><br>*Теорія літератури:* соціально-фантастичний роман<br><br>**Джон Голсуорсі** (1867-1933) – представник реалістичного мистецтва. Трилогія «Сага про Форсайтів»: «Власник»(1906),-«У їєтлі»(1920), «Здається в найм»(1921). Тематика сімейної хроніки. Зображення деградації англійського суспільства у романі «Власник». Зіткнення світу краси і свободи (Ірен і Босіні) і світу Форсайтів, що знаходяться у незаперечному рабстві у власності, | Учень:<br>*знає* основні факти творчого шляху письменників;<br><br>*сюжет*, композицію, систему образів творів;<br><br>*дає оцінку* творів у літературно-критичних статтях;<br><br>*визначає* індивідуальний стиль письменника;<br><br>*вміє* аналізувати твір з урахуванням його художніх особливостей;<br><br>*виявляє* основну проблематику твору;<br><br>*визначає* ідейно-художню роль детелі в творі;<br><br>*характеризує* героя і співставляє його з |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | | *Теорія літератури:* сага, роман-епопея. | іншими героями даного твору чи інших творів; |
| | | 5 | **Етель Ліліан Войнич** (1864-1960) - свівель революційної боротьби і героїчного подвигу. Особливості роману «Овід» (1895). Поєднання романтичного пафосу книги з майстерністю реалістичного зображення. Шлях від Артура Бертина до овода. Реалістичне звучання роману. | *аргументує* власну думку; *створює* усні та письмові твори, різні за обсягом, характером і жанром; *готує* доповідь і реферат на літе- ратурну тему за кі лькома джерелами. |
| | | 4 | **Сомерсет Моем** (1874-1965) - широко відомий англійський драматург, романіст, новеліст і критик. Об'єктивне зображення життя англійського суспільства, намагання зрозуміти психологічні колізії. Тема творчості у романі **«Театр»** | |
| | | 10 | **Література початку 20 ст.** | |
| | | 4 | **Девід Герберт Лоуренс** (1885-1930) - захисник людини від антигуманної «механічної» цивілізації. Фрейдівська концепція людської особистості. Твір **«Коханець** леді **Чаттерлей»** - реалізація мрії письменника про роман, де стверджується торжество любові над недосконалістю і обмеженістю розуму. Ідея про гармонію між тілом і розумом як шлях про відродження людини. | Учень: *знає* особливості літературних напрямів; *виділяє* характерні риси творчості окремих письмеників; *визначає* сюжет і особливості композиції твору; *спостерігає* за жанровими особливостіми |
| | | 3 | **Олдос Хакслі** (1894-1930) Роман-антиутопія **«Прекрасний новий світ»** (1938). Проблематика роману Песимізм твору. Система образів твору. | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | | | творів, що вивчаються; |
| | | | *Теорія літератури:* роман-антиутопія | *вміє* аналізувати твір з урахуванням його |
| | | | **Річард Олдінгтон** (1892 -1962) - відомий прозаїк, поет-імажист. | |
| | | 3 | **«Смерть героя»** - роман про трагедію молодого покоління, знищеного війною. _ Джордж Уїлтерборн як представник «загубленого» покоління. Проблематика твору. | ідейно-художньої своєрідності; *визначає* роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мови; |
| | | | **Література середини 20 століття.** | |
| | | 3 | Особливості детективного жанру **Агати Крісті** (1891-1976). Образ | *виявляє* роль героя у розкритті ідейного змісту твору; |
| | | 3 | Еркюля Пуаро - уособлення волі **й** логіки, неухильно спрямованих на виколення зла. | визначає авторську позицію; |
| | | | Романи **«Десять негренят»(1939), «Убивство у східному експресі» (1949) та ін..** (за вибором учителя та учнів) | аргументує свої думки; *готує* виступи на літературну тему; |
| | | | **Підсумкове заняття** | *складає* план до свого письмового чи |
| | | 1 | | усного виступу; *готує* реферат на літературну тему за декількома джерелами. |

11 клас
34 години

| Дата | № з/п | Кількість годин | **Зміст навчального матеріалу** | Державні вимоги до рівня підготовки учнів |
|---|---|---|---|---|
| | 1 | 1 | **Вступ.** Особливості розвитку англійської літератури другої половини 20 ст. | Учень:<br>*знає* особливості літературних напрямів; |
| | 2 | 4 | **Грем Грін** (1904) - визначний англійський письменник-романіст 20 ст.<br>Роман «Тихий американець» - одне із найбільших досягнень антиколоніальної л ітератури. Політична гострота трагізму. Система образів твору. | *виділяє* характерні риси творчості окремих письмениikів;<br>*визначає* сюжет і особливості композиції твору; |
| | 3 | 6 | **Англійський філософський роман**.<br>**Уільям Голдінг** (1911). Екзистенціалістичний характер творчості письменника. «Володар мух»(1954) - трагічний урок, роман-попередження про небезпеку тоталітаризму і фашизму. Елементи антиутопії у творі. Оптимістичний фінал і песимістичний висновок про долю людини.<br>Роман-алегорія «Шпиль». Соціальні і моральні проблеми у творі. Багатозначність образу шпиля.<br>*Теорія літератури:* роман-алегорія. | *спостерігає* за жанровими особливостіми творів, що вивчаються;<br>*вміє* аналізувати твір з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності;<br>*визначає* роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мови; |
| | 4 | 5 | **Айріс Мердок (1919)**<br>Філософська проблема випадковості і необхідності в житті людини у романі «Чорний принц»(1973). Зображення любові як фатальної пристрасті. Гуманістичний зміст роману. Вираження ідеалу добра і тема творчої праці. Образ Бредні Персона. | *виявляє* роль героя у розкритті ідейного змісту твору;<br>визначає авторську позицію;<br>аргументує свої думки;<br>*готує* виступи на літературну тему; |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | 5 | 4 | **Джон Осбон** (1929) . - визначна фігура британської літератури" Зображення складного внутрішнього світу героїв у творі «Озирнись у гніві». Ґрунтовне вивчення психології героїв. Проблематика твору. | *складає* план до свого письмового чи усного виступу; Учень: *знає* основні факти творчого шляху письмен-ників; *сюжет*, композицію, систе-му образів творів; *дає оцінку* творів у літературно-критич-них статтях; *визначає* індивідуальний стиль письменника; *вміє* аналізувати твір з урахуванням його художніх особливостей; *виявляє* основну проблематику твору; *визначає* ідейно-художню роль детелі в творі; *характеризує* героя і співставляє його з іншими героями даного твору чи інших творів; *аргументує* власну думку; *створює* усні та письмові твори, різні за обсягом, характером і жанром; *готує* доповідь і реферат на літературну тему за кількома джерелами. |
| | 6 | 6 | **Джон Фаулз** (1926) – автор інтелектуальної прози. Роман «Жінка французького лейтенента». Неоднозначність сприйняття роману. Поєднання в образі Сари Вудраф рис двох жіночіх типів: гувернантки, яка переважає освіченістю і «пропащої жінки». Мотиви конфлікту героїні з провінційним вікторіанським світом.<br><br>Постмодернізм Фаулза. Роман «Маг». Новаторство роману. Проблематика твору.<br><br>*Теорія літератури*: постмодернізм | |
| | 7 | 3 | **Мері Стюарт**. Повернення до традицій романтизму. Трилогія про короля Артура («Кришталевий грот», «Похилі пагорби», «Останнє чаклунство»). Фольклорні мотиви в творах. Система образів. | |
| | 8 | 2 | **Тед Хюз** – відомий поет сучасності. Природа в поезії Теда Хюза. Тема життя і смиерті. Естетизація насильства і кровопролиття. Кольорові та світлові ефекти, несподівані асоціації в поетичних творах. («Ведмідь», «Козулі», «Думка-лисиця», «Річка»). Неоднозначність сприйняття творчості. | |
| | 9 | 1 | Підсумкове заняття. | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | | **Творче дослідження учня. Заключний етап роботи власного дослідження.** | Учень: Виконує творчу роботу (твір, нау-кове дослідження). |

# Бібліографія


Зарубіжна література: 8-11 і 10-11класи: Програми для профільн. кл. загальноосвіт. навч. закладів з укр. мовою навч. – К.: Пед.преса, 2004. – 144с.

Зарубіжна література: Програма ЗЛ для середньої загальноосвітньої школи 5-11класи / За редакцією доктора філологічних наук, професора, академіка НАН України Д.В.Затонського, доктора філологічних наук, професора К.О.Шахової, кандидата філологічних наук Є.В.Волощук. Автори-укладачі: Б.Б.Шалагінов, Л.Ф.Мірошніченко, О.О.Ісаєва, Ж.В.Клименко, О.А.Корнієнко, Н.І.Дорофеєва, С.В.Рудаківська. – К.: Шкільний світ.: Зарубіжна література, 2001. – с.17-53.

Энциклопедия для детей. Том 15. Всемирная литература. Ч.1 От зарождения словесности до Гёте и Шиллера/Глав. ред. М.Д.Аксёнова. – М.: Аванта+,2001. – 672с.:ил.

Энциклопедия для детей. Том 15. Всемирная литература..Ч.2.XIX и XX века./ Глав. ред. В.А.Володин. – М.: Аванта+, 2001. – 656 с:ил.

Каталог-путівник учителя зарубіжної літератури.1998-2004р.р./Уклад. І.Хроменко. – Тернопіль: Мандрівець, 2005. – 312 с.

Каталог-путівник учителя зарубіжної літератури.2005-2006р.р./Уклад. І.Хроменко. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 136 с.

Автор: Пріхно Ольга Михайлівна, вчитель-методист, Червонослобідської ЗОШ №1 Черкаської районної ради Черкаської області

**8 клас**
**34 години**

| № п/п | Дата | Зміст навчального матеріалу |
|---|---|---|
| 1. | | Загальне поняття про світовий літературний процес та місце в ньому англійської літератури<br>*Теорія літератури:* світовий літературний процес |
| 2. | | **Англо-саксонська література 5-9 ст.**<br>„Беавульф" як найвизначніший твір англосаксонської поезії (приблизно 8 ст.), зразок середньовічного героїчного епосу. Язичницько - міфологічна основа та християнські мотиви твору. |
| 3. | | Беавульф як втілення морального ідеалу героїчної особистості раннього Середньовіччя.<br>*Теорія літератури:* сага, героїчний епос |
| 4. | | **Англійське Відродження**<br>**Особливості англійського Відродження.**<br>**Джері Чосер –** передвісник англійського Відродження, «батько англійської мови і основоположник реалізму» |
| 5. | | Новаторство Чосера. Сатиричні традиції в англійській літературі.<br>«Кентервільські оповіді» як основний витвір Чосера.<br>*Теорія літератури*: психологічний роман у віршах, віршована новела. |
| 6. | | **Література 17-18 ст.**<br>**Джон Мільтон** - поет, мислитель і політичний діяч. |
| 7. | | Поема «Загублений рай» як епос пуританської революції, заклик на боротьбу проти реакції.<br>Використання біблійних мотивів для розкриття революційного змісту. |
| 8. | | Поема **«Повернений рай».**<br>Образ Христа як втілення ідеалу, що віддав себе на служіння народу. |

| | | |
|---|---|---|
| 9. | | **Епоха Просвітництва**<br>Антифеодальний характер Просвітництва. Філософсько-політичний роман та морально-політична драма.<br>*Теорія літератури*: філософсько-політичний роман та морально-політична драма. |
| 10. | | **Самуел Річардсон** (1689-1761)Роман **«Клариса, чи Історія молодої леді»** - перший трагедійний англійський роман. |
| 11. | | Конфлікт твору. Зіткнення чесної і гордої натури Клариси Гарлоу зі злом навколишнього світу.<br>Пуританські мотиви твору. |
| 12. | | |
| 13. | | **Генрі Філдінг** (1707-1754) - романіст, драматург, творець англійської політичної комедії. Комічна епопея в прозі **«Історія ТомаДжонса, знайди»(**1749). |
| 14. | | Контрастність характерів у творі.<br>Осуд влади і становлення нерівності в країні.<br>*Теорія літератури:* контраст, гротеск, комічна епопея в прозі. |
| 15. | | |
| 16. | | **Тобайас Джордж Смолетт** (1721-1771)<br>Розвиток просвітницького реалізму у творчості Смолетта. |
| 17. | | Роман **«Пригоди Перегріна Пікля»(** 1751) - «концентрація сили і своєрідності просвітницького реалізму письменника<br>*Теорія літератури:* роман-життєопис. |
| 18. | | |
| 19. | | |
| 20. | | **Річард Шерідан** (1751-1816) - англійський драматург-новатор. Висміювання моральної деградації, егоїзму і лицемірства представників вищих станів у драмі **«Школа злослів'я».** |
| 21. | | |
| 22. | | Система образів. |

| | | |
|---|---|---|
| | | **Література сентименталізму** |
| 23. | | Творчість **Лоренса Стерна** (1713-1768) - вінець і завершення англійського сентименталізму. Роман **«Сентиментальна подорож по Англії та Італії»** (1768). |
| | | Роль пастора Йорика у творі. Шекспірівські мотиви. |
| 24. | | |
| | | **Англійський романтизм** |
| 25. | | **Персі Біші Шеллі** ( 1792-1822) - революційний поет-мислитель, автор ліричних і публіцистичних творів. Бунтарський пафос трагедії **«Ченчі».** |
| | | Образи римського графа Ченчі і його доньки Біатрічче. Розвінчання католицького духовенства. Шекспірівські мотиви. |
| 26. | | |
| 27. | | |
| 28. | | **Вальтер Скотт(**1771 - 1831) - творець історичного роману в світовій літературі. |
| 29. | | Роман **«Роб Рой».** Історична основа твору. |
| 30. | | Дух гірської шотландської вольниці. |
| | | Роб Рой - «шотландський Робін Гуд». |
| 31. | | Система образів твору.<br>*Теорія літератури:* історичний роман. |
| 32. | | **Джейн Остен** (1775 - 1817) - основоположниця «жіночого роману» в англійській літературі. Творчість письменниці як еталон високого мистецтва, що протиставляється масовій літературі насильства. |
| 33. | | |
| 34. | | Увага до життя сучасної для письменниці жінки. Роман **«Гордість і марнославство»** |

| | | |
|---|---|---|
| | | **Підсумкове заняття**. |

Автор: Сайфудінова Ганна Петрівна, вчитель Худяківської ЗОШ І-ІІІ ступенів Черкаської районної ради Черкаської області

***9 клас***
***34 години***

| № п/п | Дата | Зміст загального матеріалу |
|---|---|---|
| 1 | | **Вступ**. Національна самобутність та художня досконаліть англійської літератури реалізму. |
| 2 | | **Уільям Мейкпіс Теккерей** (1811-1863) – великий англійський романіст. |
| 3 | | Роман «Ярмарка сує́ти» (1848). Зображення сучасної письменнику Англії як великої ярмарки. |
| 4 | | Розуміння «снобізму» Теккереєм. |
| 5 | | Протиставлення Ребекки Шарп і Емілії Седлі. |
| 6 | | Двоплановість композиції роману. Значення підзаголовка роману «Роман без героїв». |
| 7 | | **Чарльз Діккенс.** Роман «Домбі і син». Історія написання**.** |
| 8 | | Тема виховання і становлення особистості в романі. |
| 9 | | Цікавість до внутрішнього світу героя. Ліризм оповіді. |
| 10 | | Система образів твору. |
| 11 | | **Сестри Бронте**<br>**Шарлотта Бронте (1816-1855).**<br>**Емілія Бронте (1818-1848)**<br>**Анна Бронте (1820-1849)** |
| 12 | | Протест проти соціальної несправедливості і нерівноправного становища жінки в буржуазному суспільстві у творчості сестер Бронте. |
| 13 | | Шарлотта Бронте. Роман «Джейн Ейр» (1847). Автобіографічне начало твору. |
| 14 | | Відстоювання людського достоїнства і права на самостійне трудове життя у романі. Змалювання сильного самовідданого кохання. |
| 15 | | Емілія Бронте. «Грозовий перевал» (1847). Синтез романтичного і реалістичного методів у творі. |
| 16 | | Розірваність композиції твору. Трагізм кохання Хітклі́фа і Кетрін. |
| 17 | | Підсумкове заняття за І семестр. |
| 18 | | **Уілкі Колінз** (1824-1889) – майстер детективного жанру. |
| 19 | | Захопленість сюжету та майстерність інтриги у романі «Місячний камінь». Теорія літератури: детективний роман. |
| 20 | | Характеристика образів роману. |
| 21 | | **Томас Гарді** (1840-1928) «скорботний і мужній художник» (Луначарський). |

| | | |
|---|---|---|
| 22 | | «Тесс із роду Дербервілів» (1891). Новаторство роману. Соціальні мотиви твору. |
| 23 | | Мотив неминучості трагедії виходців із народу в існуючих соціальних обставинах. |
| 24 | | Образ Тесс – талановитої представниці народу. |
| 25 | | Мова роману. |
| 26 | | **Джозеф Конрад** (1857-1927) – автор психологічних пригодницьких романів, письменник-мариніст, майстер живописного імпресіоністичного стилю. |
| 27 | | Проблема совісті в романі «Лорд Джим». |
| 28 | | Характеристика образів роману. |
| 29 | | **Артур Конан-Дойль** (1859-1930) – автор фантастичних, історичних і детективних творів. |
| 30 | | Неоромантичні мотиви у романі «Загублений світ». |
| 31 | | Новаторство роману.<br>Теорія літератури: імпресіонізм, неоромантизм. |
| 32 | | **Естетизм Оскара Уайльда** (1854-1900).<br>Збірка «Щасливий принц і інші казки» (1888).<br>Поетизація діяльного добра у казці «Щасливий принц». |
| 33 | | Філософська проблема кохання та її обезцінення в сучасному світі у казці «Соловей і троянда»<br>(інші твори за вибором учителя та учнів)<br>Теорія літератури: літературна казка. |
| 34 | | Підсумкове заняття за рік. |

Автор: Плис Надія Василівна, вчитель Леськівської ЗОШ І-ІІІ ступенів Черкаської районної ради Черкаської області

10 клас, 34 години

| *№ з/п* | *Дата* | Зміст навчального матеріалу |
|---|---|---|
| 1 | | Вступ. Основні тенденції розвитку англійської літератури кінця 19 - початку 20 століття |
| | | **Література кінця 19 ст.** |
| 2 | | **Герберт Уельс** (1966-1946) – майстер соціально-філософської фантастики. |
| 3 | | Соціально-фантастичні романи «Машина часу» (1895) та «Людина - невидимка» (1897) - на вибір учителя. |
| 4 | | Захоплюючий сюжет романів. Аналіз улюблених уривків твору. |
| 5 | | Проблема недосконалості світобудови, соціальні протиріччя у романі «Машина часу». Трагічна історія ученого Гріффіна у романі « Людина - невидимка» |
| | | *Теорія літератури:* соціально - фантастичний роман |
| 6 | | **Джон Голсуорсі** (1867-1933) - представник реалістичного мистецтва. |
| 7 | | Трилогія «Сага про Форсайтів». |
| 8 | | «Власник»(1906),- «У Петлі» (1920). |

| | | |
|---|---|---|
| 9 | | «Здається в найм»(1921). Тематика сімейної хроніки. Зображення деградації англійського суспільства у романі «Власник». |
| 10 | | Зіткнення світу краси і свободи (Ірен і Босіні) і світу Форсайтів, що знаходяться у незаперечному рабстві у власності |
| | | *Теорія літератури:* сага, роман - епопея |
| 11 | | **Етель Ліліан Войнич** (1864-1960) - свівель революційної боротьби і героїчного подвигу. |
| 12 | | Особливості роману «Овід» (1895). |
| 13 | | Поєднання романтичного пафосу книги з майстерністю реалістичного зображення. |
| 14 | | Шлях від Артура Бертина до овода. |
| 15 | | Реалістичне звучання роману. |
| 16 | | **Сомерсет Моем** (1874-1965) - широко відомий англійський драматург, романіст, новеліст і критик. |
| 17<br>18 | | Об'єктивне зображення життя англійського суспільства, намагання зрозуміти психологічні колізії. |
| 19 | | Тема творчості у романі «Театр» |
| | | **Література початку 20 ст.** |
| 20 | | **Девід Герберт Лоуренс** (1885-1930) - захисник людини від антигуманної «механічної» цивілізації. |
| 21 | | Фрейдівська концепція людської особистості. |

| | | |
|---|---|---|
| 22 | | Твір «Коханець леді Чаттерлей» - реалізація мрії письменника про роман, де стверджується торжество любові над недосконалістю і обмеженістю розуму. |
| 23 | | Ідея про гармонію між тілом і розумом як шлях про відродження людини. |
| 24 | | **Олдос Хакслі** (1894-1930) Роман-антиутопія «Прекрасний новий світ» (1938). |
| 25 | | Проблематика роману. Песимізм твору. |
| 26 | | Система образів твору. |
| | | *Теорія літератури:* роман-антиутопія |
| 27 | | **Річард Олдінгтон** (1892 -1962) - відомий прозаїк, поет - імажист. |
| 28 | | **«Смерть героя»** - роман про трагедію молодого покоління, знищеного війною. |
| 29 | | Джордж Уїлтерборн як представник «загубленого» покоління. Проблематика твору. |
| | | **Література середини 20 століття.** |
| 30 | | Особливості детективного жанру Агати Крісті (1891-1976). |
| 31 | | Образ Еркюля Пуаро - уособлення волі й логіки, неухильно спрямованих на ви колення зла. |
| 32 | | Романи «Десять негренят» (1939). |
| 33 | | «Убивство у східному експресі» (1949) та ін. (за вибором учителя та учнів). |
| 34 | | Підсумкове заняття. |

Автор: Єрмакова Інна Григорівна, вчитель Руськополянської ЗОШ №1 І-ІІІ ступенів Черкаської районної ради Черкаської області

**11 клас, 34 години**

| № | ДАТА | ТЕМА |
|---|---|---|
| ***1.*** | | **Вступ**.<br>Особливості розвитку англійської літератури другої половини ХХ ст. |
| ***2.*** | | **Грем Грін** (1904) – визначний англійський письменник-романіст ХХст. |
| ***3.*** | | Роман „Тихий американець” – одне із найбільших досягнень антиколоніальної літератури. |
| ***4.*** | | Політична гострота трагізму у романі Гріна „Тихий американець”. |
| ***5.*** | | Система образів твору. |
| | | ***Англійський філософський роман.*** |
| ***6.*** | | **Уільям Голдінг** (1911). Екзистенціалістичний характер творчості письменника. |
| ***7.*** | | „Володар мух” (1954) – трагічний урок, роман-попередження про небезпеку тоталітаризму і фашизму. |
| ***8.*** | | Елементи антиутопії у творі. Аналіз ключових епізодів роману. |
| ***9.*** | | Оптимістичний фінал і песимістичний висновок про долю людини у романі Голдінга „Володар мух”. |
| ***10.*** | | Роман – алегорія „Шпиль”. Соціальні і моральні проблеми у творі. |
| ***11.*** | | Багатозначність образу Шпиля. |
| ***12.*** | | **Айріс Мердок** (1919). Філософська проблема випадковості і необхідності в житті людини у романі „Чорний принц”. |
| ***13.*** | | Зображення любові як фатальної пристрасті у творі. |
| ***14.*** | | Гуманістичний зміст роману „Чорний принц”. |
| ***15.*** | | Вираження ідеалу добра і тема творчої праці в творі. |
| ***16.*** | | Образ Бредні і Персона. |
| ***17.*** | | **Джон Осбон** (1929) – визначна фігура британської літератури. |
| ***18.*** | | Зображення складного внутрішнього світу героїв у творі „Озирнись у гніві”. |
| ***19.*** | | Ґрунтовне вивчення психології героїв Осбона. |
| ***20.*** | | Проблематика твору. |
| ***21.*** | | **Джон Фаулз** (1926) – автор інтелектуальної прози. Роман „Жінка французького лейтенанта”. |
| ***22.*** | | Неоднозначність сприйняття роману Фаулза. |
| ***23.*** | | Поєднання в образі Сари Вудраф рис двох жіночих типів: гувернантки, яка переважає освіченістю і „пропащої жінки”. |
| ***24.*** | | Мотиви конфлікту героїні з провінційним вікторіанським світом. |
| ***25.*** | | Постмодернізм Фаулза. Роман „Маг”. |
| ***26.*** | | Новаторство роману „Маг”. Проблематика твору. |
| ***27.*** | | Усний твір про літературного героя. |
| ***28.*** | | **Мері Стюарт**. Повернення до традицій романтизму. |
| ***29.*** | | Трилогія про короля Артура („Кришталевий грот”, „Похилі пагорби”, „Останнє чаклунство”). |
| ***30.*** | | Фольклорні мотиви в творах Стюарта. Система образів. |
| ***31.*** | | Опис літературного персонажу з елементами роздуму. |

| | | |
|---|---|---|
| ***32.*** | | **Тед Хюз** – відомий поет сучасності. Природа в поезії Теда Хюза. Тема життя і смерті. |
| ***33.*** | | Кольорові та світлові ефекти, несподівані асоціації в поетичних творах. („Ведмідь”, „Козулі”, „Думка-лисиця”, „Річка” ). Неоднозначність сприйняття творчості. |
| ***34.*** | | Підсумкове заняття. |